

ויצא, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאל

הגלות הראשונה

כל קורותיו של יעקב אבינו בבורחו מפני אחיו עשיו, הם תיאור בזעיר אנפין ואף בצורה סימבולית לגלויותינו. במוקד העניין נמצא חלום יעקב. החלום הוא השתוקקות לעולם אחר. החלום הוא חיוני לאדם והוא מעיד על חיותו. אנו זקוקים לחלום כדי שנוכל לשרוד את תקופת הגלות - " בשוב השם את שיבת ציון היינו כחולמים". החלום מאפשר לנו לתפוס את המציאות הגלותית כמצב זמני.

אין אנו אמורים לשקוט על שמרינו גם בהיותנו בגלות. אנו נתבעים לתנועה בלתי פוסקת של עלייה וירידה. אנו צריכים לעלות ולרדת בסולם כדי לחבר עולמות גם שם ולא רק בארצנו הקדושה. אנו מתחשלים בגלות. יעקב מתקן אצל לבן את אישיותו הפגומה בשל העליונות המוסרית של עשיו שנתפס כתמים נבגד על ידי בני משפחתו. בדומה לכך, אנו נתבעים לגלות את מוסריותנו הגבוהה גם בגלות על אף שחדלנו מלפעול כאומה בארצה. התביעה אלינו הינה כאנשים פרטיים או כקהילה. הגלות אינה משחררת מעול המוסר.

הבאר בחרן סתומה. מקור החיים בגלות סתום. אומות העולם צריכים להתאחד כדי לגלול את האבן מפי הבאר. אין ביניהם אמון וודאי שלא אחווה טבעית ואוניברסאלית. יעקב לעומת זאת קורא לרועים הזרים שלא ראה מימיו "אחי". בתוך תוכם הם בוודאי בזו לזר המסתורי המטיף להם מוסר ואף קורא להם "אחי".

רק בהולדת יוסף, זוכה יעקב במידת בטחון המאפשרת לו עזיבת הגלות תוך ידיעה בורה וקונקרטיית על התמודדות צפויה עם עשיו. הדור של הבנים, החינוך, העתיד של המשפחה, מהווה קטליזטור ראוי לעזוב הכל תוך ידיעה ברורה כי הוא מסכן את משפחתו ואת עצמו סכנה של ממש. אולם, זאת עלינו לזכור, בין רגע, מעכשיו לעכשיו, הגויים יכולים להתהפך - " ביקש לבן לעקור את הכל". שואה יכולה לבא פתאום וללא התראה דווקא בגלל ההצלחה של היהודים.

ובדך לארץ המובטחת, כורתים בריתות עם לבן וזרעו. ברית זו נכרתת בשפה שרה, בארמית ("יגר שהדותא"). ברם, יעקב, בדרכו ארצה חותם על המסמך בעברית, "גל-עד". לאמור: השימוש בעברית לאחר שנות הגלות בחרן הכרחי בשל המסע לארץ ישראל. אנו מצווים לחזור גם אל השפה ולא רק אל הארץ. השימוש בשפה העברית מהווה יותר מרמז על בא קץ הגלות.

להערות: hazutg@gmail.com

לאתר - gabihazut.co.il